

Pińczów – muzeum regionalne i pomnik partyzantów

Historia

W Pińczowie [miasto powiatowe] i okolicach znaleźć można pamiątki po „republice pińczowskiej” – jednej z kilku tzw. republik partyzanckich tworzonych w 1944 r. na tyłach frontu wschodniego. W lipcu Armia Czerwona dotarła do linii Wisły. Chaos i popłoch wśród administracji i policji niemieckiej na lewym brzegu rzeki umożliwił opanowywanie miejscowości przez partyzantów. Południowa część powiatu pińczowskiego z ośrodkiem w Kazimierzy Wielkiej została opanowana przez AK i BCh, na północy w okolicach Pińczowa i Chrobrza dominowała AL. Kontrolę administracyjną starali się przejąć powiatowi przedstawiciele Delegatury Rządu na Kraj, a wojskową AK. Długość trwania „republici pińczowskiej” są umowne, utrzymanie kilku miejscowości w okolicach Pińczowa przypadało na przełom lipca i sierpnia 1944. Przekroczenie Wisły przez czołgi radzieckie na tzw. przyczółek sandomierski wzmożyło obronne działania niemieckie. Do najcięższych walk doszło 5 sierpnia w leżącym w centrum „republici” Skalbmierzu, i choć została ona wygrana przez partyzantów, to w ciągu następujących dni jednostki Wehrmachtu odzyskały teren. Pińczów został ponownie oswobodzony w styczniu 1945 r., po wznowieniu ofensywy Armii Czerwonej. Republika Pińczowska, nazwana przez polskiego pisarza Andrzeja Brauna „Rzeczpospolitą chwilową”, była ważnym wydarzeniem dla mieszkańców rejonu. Oznaczała dla nich, po pięciu latach, zaprzestanie terroru, pozwoliła na posługiwanie się oznakami państwowości polskiej. Podczas walk zginęło jednak wielu ludzi.

Joanna Wawrzyniak

Pamięć

W muzeum w Pińczowie znajduje się skromna ekspozycja na temat republiki [tablice informacyjne, zdjęcia, broń]. Pomnik partyzantów, odsłonięty w 1969 r., znajduje się ok. 9 km za Pińczowem w stronę Wiślicy, w pobliżu wsi Kozubów, u podnóża Góry Byczowskiej. W Pińczowie znajdują się również inne miejsca związane z okresem okupacji niemieckiej, upamiętniają m.in. zamordowanych harcerzy z Szarych Szeregów [wśród nich cmentarz zwany „Zawężeniem” oraz tablica pamiątkowa na cmentarzu wojskowym].

Joanna Wawrzyniak

Informacje praktyczne

Pińczów – muzeum regionalne i pomnik partyzantów

Dojazd: Pińczów leży na skrzyżowaniu dróg nr 766 i 767, 40 km na południe od Kielc; dojazd koleją: rozkłady jazdy dostępne na www.pkp.pl; mapa Pińczowa na stronie www.pinczow.com/miasto/mapa/mapa.htm.

Muzeum Regionalne w Pińczowie ul. J. Piłsudskiego 2a (przy Rynku)

tel. +48 41 357 24 72

<http://muzeumpinczow.pl/>

Czynne: Poza sezonem od 1 X do 30 IV wtorek, środa - w godz.: 9:00 - 16:00 czwartek, piątek 9:00 - 15:00 sobota, niedziela 10:00 - 16:00 W sezonie od 1 V do 30 IX wtorek, środa w godz.: 9:00 - 17:00 czwartek, piątek 9:00 - 16:00 sobota, niedziela 10:00 - 17:00

Wstęp: bilet normalny 4 zł; bilet ulgowy 2 zł. Synagoga: 8 zł; ulgowy 4 zł We wtorki wstęp do muzeum nieodpłatny (nie dotyczy synagogi)